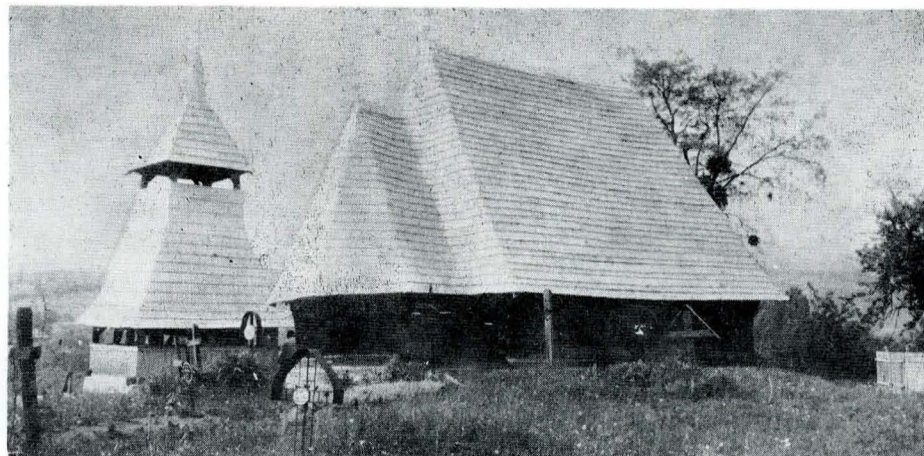

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ „CONTINUITATE MULTIMILENARĂ”, CLUJ-NAPOCA, 1982

La 27—29 mai a.c., Muzeul de istorie al Transilvaniei a organizat, sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste și cu sprijinul Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Sesiunea științifică anuală, prilejuind participanților — arheologi și istorici, muzeografi, arhitecți și istorici de artă, din întreaga țară — un real dialog pentru cunoașterea, îndeaproape, a patrimoniului nostru istoric și artistic, aducând cu fiecare an o contribuție importantă la întregirea imaginilor civilizației românești.

În cadrul ședinței plenare s-au subliniat preocupările și rezultatele semnificative obținute în amplul proces al valorificării superioare a noilor informații și date, reieșite în urma cercetărilor din anul trecut, cercetări care au cuprins o diversificată arie tematică. Prestigioși oameni de știință și cultură au făcut o

Biserica de la Finişel, județul Cluj

suită de monumente, inscripții și obiecte) până la creațiile măiestrilor picturii românești din epoca modernă.

O serie de comunicări au adus noi precizări cronologice și culturale vorbind de așezări,

care colecțiilor muzeale, în asigurarea condițiilor de conservare a exponatelor, precum și în aplicarea unor soluții și tehnici în restaurarea obiectelor arheologice din metal și ceramică, a unor piese de mobilier și, în general, conservarea lemnului cu exces de umiditate.

În ceea ce privește comunicările dedicate monumentelor de arhitectură, ele s-au constituit prin excelență în materiale de cercetare și au urmărit evidențierea valorii acestora făcând sugestive propuneri pentru păstrarea, redarea în circuitul public și punerea lor în valoare; au reliefat valențele istorice și artistice ale unor monumente din județele Cluj, Argeș, Maramureș ș.a. Din păcate, au lipsit din tematica Sesiunii materialele având ca obiect restaurarea monumentelor și ansamblurilor istorice.

De o apreciere generală s-au bucurat cele două expoziții organizate la Casa Matei Corvin: „Așezarea romană de la Micăsasa, județul Sibiu” și cea cuprinzând proiectele de conservare-restaurare a trei monumente din orașul Cluj-Napoca (Casa Beldy, Biserica Franciscanilor, Turnul croitorilor).

În programul Sesiunii a figurat, de asemenea, o excursie documentară la valoroase monumente din județul Cluj (Stolna, Finişel, Vlahă, Florești).

— ELISABETA ANCUȚA-RUȘINARU —

Icoană de la Finişel (Nistor, zugravul de la Feleac, 1772)

Piatră de mormint (sec. XVI)

castre, cetăți antice ca și noi argumente asupra unor probleme fundamentale ale istoriei, printre care continuitatea poporului român în aceeași vatră și unitatea culturii sale; lupta poporului român pentru afirmarea unității naționale și culturale, pentru obținerea de drepturi și libertăți democratice, în epoca modernă și contemporană ș.a. Numeroase comunicări au adus de asemenea o reală contribuție la cunoașterea metodologică trebuie folosită în valorifi-

frumoasă și caldă evocare lui Constantin Daicoviciu, personalității sale științifice, precum și prețioaselor contribuții aduse la valorificarea patrimoniului cultural național prin ideile sale despre care se poate spune că se află în perfectă armonie cu cele ce se ocupă azi atât de păstrarea cit și de continuă îmbogățire a moștenirii trecutului.

Lucrările celor opt secțiuni au evidențiat diverse aspecte ale activităților umane de la îndepărtatele origini ale comunităților neolitice (sanctuarul vincian de la Parța) și ale tardo-romanilor (Sarmizegetusa cu întreaga

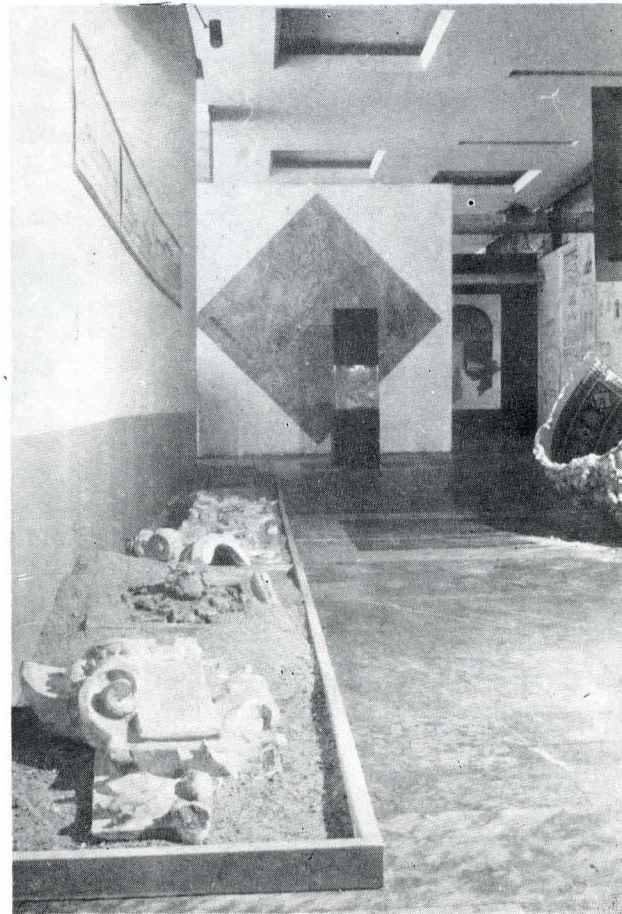
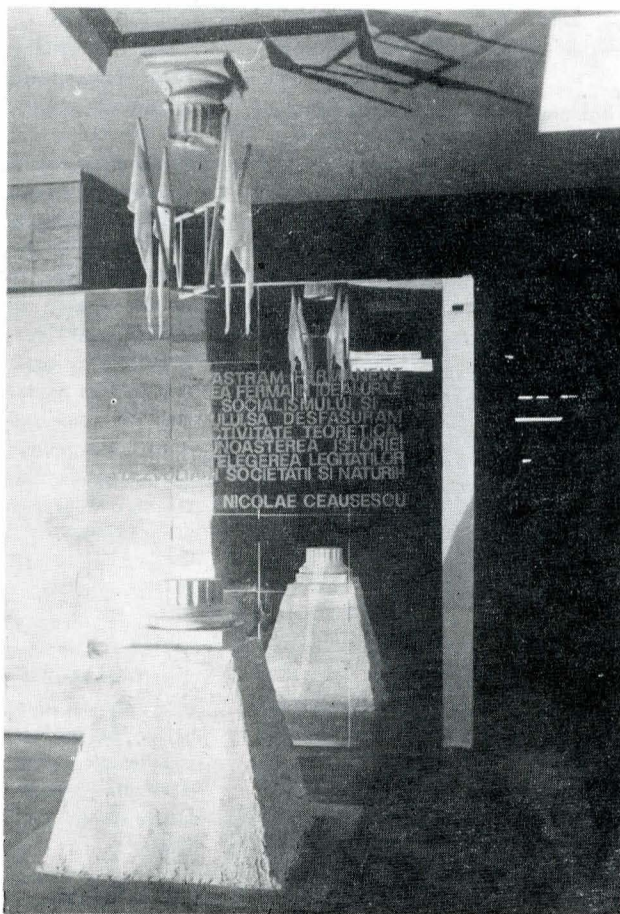
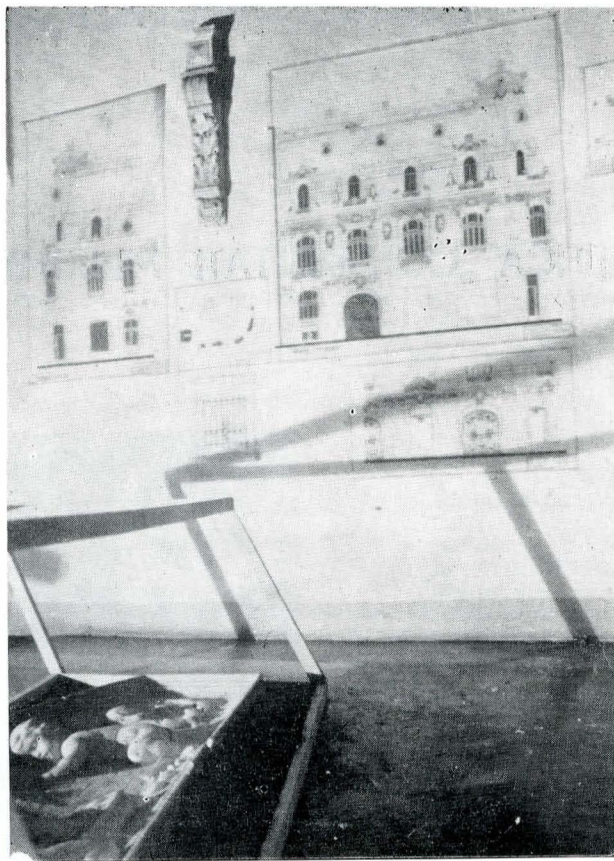
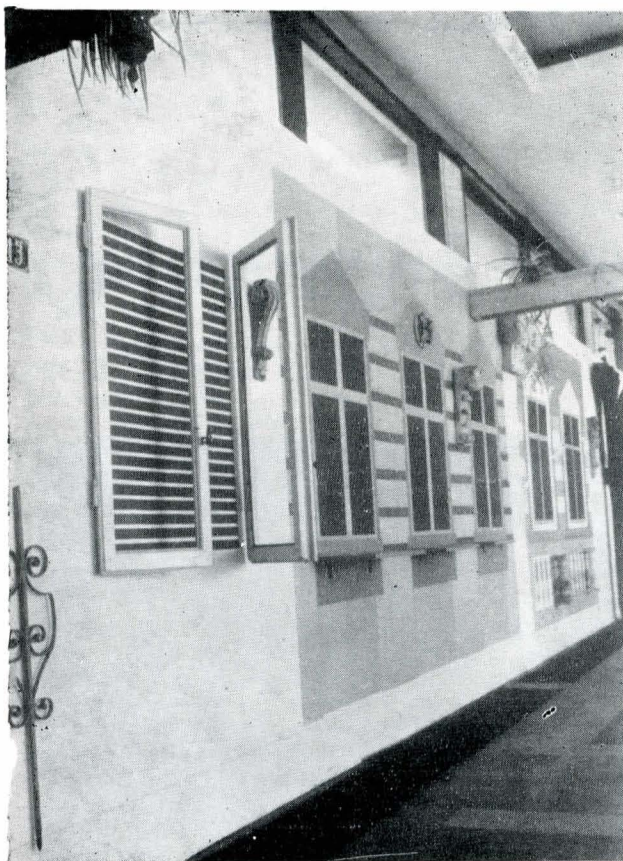
EXPOZIȚIA „TRADIȚII DE CONSTRUCȚIE URBANĂ”

Prin construcția orașelor s-a înțeles de regulă totalitatea operațiilor efectuate pentru realizarea unei localități noi sau extinderea unei localități existente. În ultima vreme, însă, termenul tinde să includă și accepțiuni colaterale, între altele pe cea privind preluarea și gospodărirea fondului construit precedent. Această extensiune a conținutului, de natură

să afecteze profilul profesiunilor implicate în „producerea și consumul de oraș”, a făcut recent obiectul unor manifestări organizate de Institutul de arhitectură „Ion Mincu” (I.A.I.M.) din București sub titlul: „TRADIȚII DE CONSTRUCȚIE URBANĂ”.

Context. În condițiile critice în care a ajuns civilizația tehnologică, tradiția, în mod curent

opusă inovației, pare să fie în curs de reconsiderare în diverse domenii ale existenței și creației umane, inclusiv în arhitectură și urbanism. Optimismul, declanșat de descoperirea unor noi surse de energie la începutul secolului — și care, între altele, stă la fundamentul arhitecturii internaționale moderne — face treptat loc realismului lucid. Astfel, tradiția

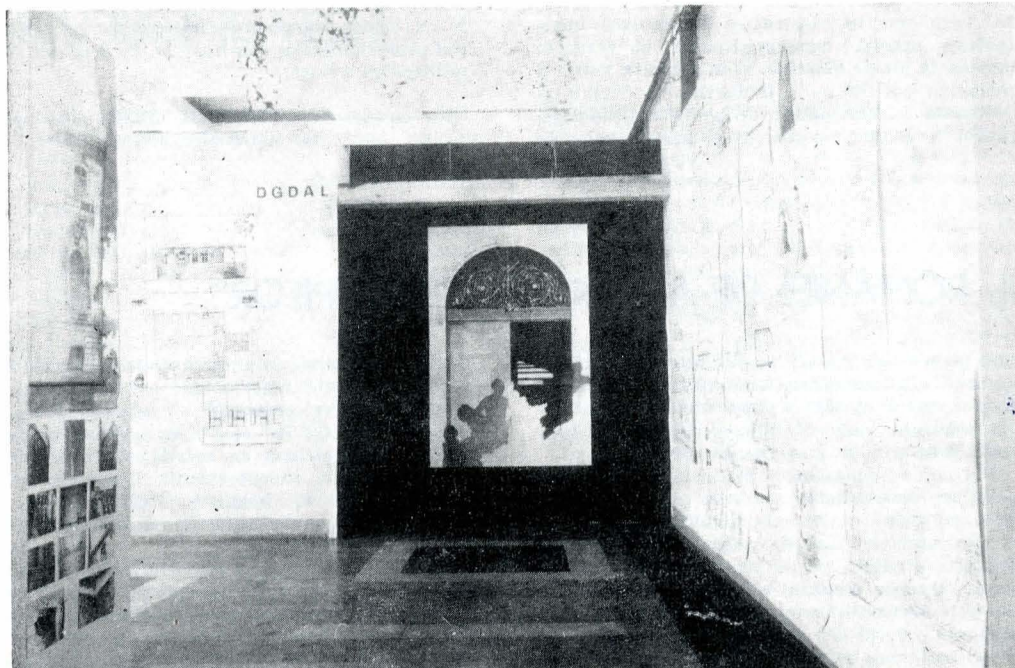

nu mai este pusă în legătură, fără nuanțe, cu faza incipientă a dezvoltării, cu cunoașterea empirică, cu stabilitatea retrogradă. Cel puțin în ceea ce privește arhitectura și construcția orașelor, tradiția poate însemna o mai eficientă adaptare la condițiile naturale, o măsură potrivită în ocuparea spațiului, acceptarea caracterului evolutiv al arhitecturii, o legătură intimă între materiale și tehnici de construcție, un echilibru între cerințe și posibilități, un vocabular formal îndelung elaborat, o anumită calitate a manoperei ș.a. O parte dintre aceste atribute de „arhitectură organică” și „urbanism ecologic”, pe nedrept

trecute cu vederea de adepții stilului internațional, revin în atenția diversilor profesioniști legați într-un fel sau altul de realitatea complexă a orașului. Numeroasele manifestări muzeale, sesiunile științifice pe probleme de patrimoniu cultural, și nu în ultimul rând acțiunea menționată mai sus, constituie în acest sens o concludentă dovadă.

Actualitate. Punerea în discuție a TRADIȚIILOR DE CONSTRUCȚIE URBANĂ este astăzi mai mult decît oportună, este obligatorie. În condițiile reglementate de Legea sistematizării (perimetrarea orașelor și reînnoirea lor de la centru spre margine), proiectanții

și constructorii s-au trezit într-o situație neașteptată: intervenția pe terenuri construite. Ponderarea (de discutat) dintre investiție și întreținere a determinat rezolvarea crizei de amplasamente pe seama zonelor centrale ori semicentrale, depozitare a numeroase valori de patrimoniu clădit. Pe plan teoretic, ca urmare a pierderilor înregistrate după cutremurul din 1977, au fost incluse în patrimoniu, în afara monumentelor de mult recunoscute, și alte clădiri, mai recente sau cu funcțiuni aparte, neglijate pînă de curind. Totodată s-a lărgit aprecierea de valoare de la obiecte la zone orășenești, interesante nu atît prin unicate, cît

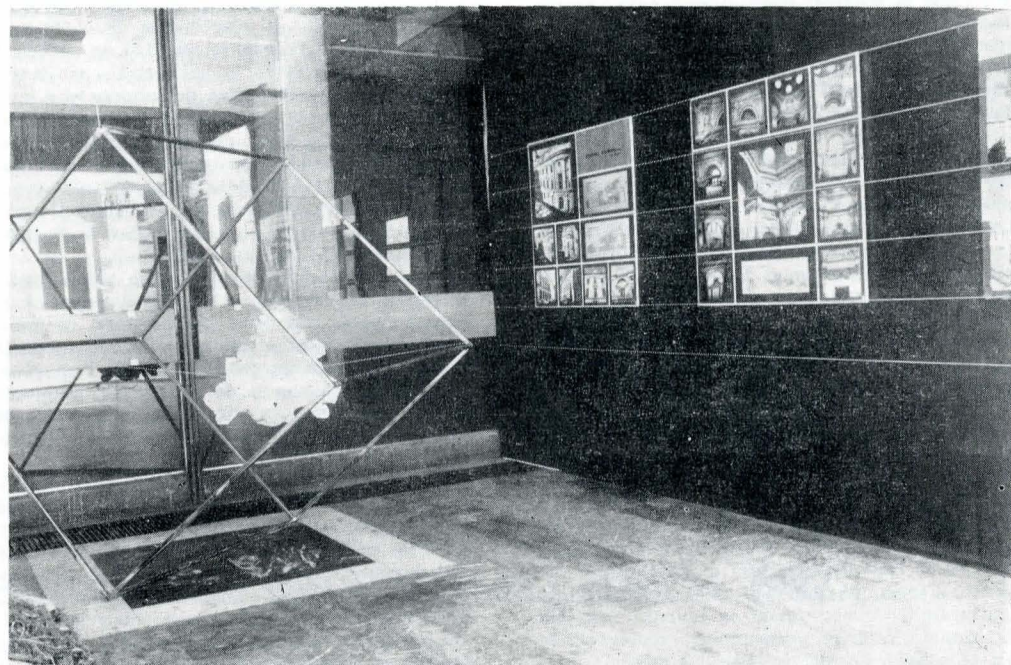
prin calitățile de ansamblu. La această extensie a orizontului axiologic a contribuit fără îndoială și descentralizarea activității de evidență, păstrare și utilizare a patrimoniului arhitectural și urbanistic, descentralizare înfăptuită prin preluarea sarcinilor, obligațiilor de către oficiile județene ale patrimoniului cultural național. Această optică nouă, conturată în practică mai mult sau mai puțin coerent, se cere acum sprijinită și la nivel teoretic.

Cuprins. În acest context, expoziția „TRADIȚII DE CONSTRUCȚIE URBANĂ” a încercat să evidențieze, la prima sa ediție, dacă nu toate, măcar cea mai mare parte din situațiile în care edilii, proiectanții, artiștii plastici, constructorii, beneficiarii direcți și indirecți se confruntă cu valorile tradiționale ale cadrului construit. A fost trecut în revistă o gamă largă de lucrări legate de cunoașterea, evaluarea și utilizarea patrimoniului clădit, lucrări realizate fie în cadrul institutului gazdă, fie puse la dispoziție cu amabilitate de institutele invitate între care s-au numărat I.S.L.G.C., „Proiect-București”, D.G.D.A.L. sau „Carpați” ș.a. Exponatele, reflectând specificul posibilităților și preocupărilor fiecărui participant, ilustrează fazele în care profesioniștii sau beneficiarii vin în contact cu valorile patrimoniale.

O primă fază constă în depistarea și înregistrarea obiectelor și zonelor, cartate și inventariate apoi pe baza fișelor tehnice și a relevelor. Este cazul studiului privind delimitarea centrului istoric al Capitalei (I.A.I.M.) precum și al analizelor plurivalente de sit efectuate de studenții anului 6, de fișele tehnice pentru clădiri (Piața Libertății, Satu Mare) sau subansambluri de construcții. I.A.I.M. și D.G.D.A.L. au prezentat relevete de obiecte și ansambluri, considerate planimetric ori parietal (Cîlnic, desfășurări stradale în zona Uranus), ajungând până la detalii (piese din pseudo-lapidariu măsurate de studenții anului 1).

Etapă următoare privește preluarea și translația în viitor a patrimoniului prin amenajare ambientală (Centrul Tg. Jiu), restaurarea clădirilor (complexul Bărăția, hotelul „Bulevard”, clubul muncitoresc „Aida” ș.a. realizate în I.A.I.M., I.P.B., D.G.D.A.L.), renovarea ansamblurilor (Centrul Bistrița-Năsăud, proiectat de I.S.L.G.C.) sau reconstituirea verosimilă a unor zone fie prin permutteri de clădiri corespunzătoare, fie prin inserții noi adecvate (diplomele studențești de la Sibiu și Timișoara). Această fază, constind din reproiectarea și reactualizarea obiectelor și ansamblurilor recunoscute, este poate cel mai convingător reprezentat în expoziție, expresie a preocupării edililor pentru o parte (din păcate, mică) a patrimoniului arhitectural și urbanistic.

Ultima etapă, ca și prima, oarecum desconsiderată, vizează cercetarea valorilor tradiționale, clasarea obiectelor și ansamblurilor moș-

tenite în raport cu sisteme axiologice regionale sau continentale, includerea lor în circuitul cultural contemporan. Merită citate unele cercetări studențești (Evoluția orașelor în România, Compoziția arhaică), proiectul pentru un concurs internațional (Casă între trecut și viitor) dar mai ales unele studii inedite ori publicate în „Revista muzeelor și monumentelor”, în „Arta”, „Arhitectura” sau prezentate la sesiuni științifice pluridisciplinare. Comparativ însă cu consistența fazei secundare, de reproiectare și reactualizare, atât prima cât și ultima fază privind înregistrarea și evaluarea globală a patrimoniului clădit se cer completate și diversificate în sensurile și substanța lor.

Expunere. Dificultatea demersului axiologic în raport cu stratificările urbane, ca și uzuală considerare a diverselor modele orașenești, influente sau definite, a impus re-prezentarea programatică a caracterului elaborat, orientat experimental al parcursului expozițional. Configurația spațială existentă în orice localitate urbană a fost asimilată conotativ unei secțiuni din planimetria vitruviană a unui oraș ideal renascentist, respectiva secțiune frontalizind pentimento-ul străzilor tradiționale bucareștine dintr-un moment istoric în care tipologia rezidențială marchează, în cursul feluritelor influențe, o spiritualitate proprie.

Partea centrală a expoziției, dedicată învățămîntului cu implicațiile metodologice și de cunoaștere specifice, corespunde intersecției de străzi, nodului urban, pieței. Încărcătura simbolică transfigurată de prezența unor drapele

(planșe suspendate) care, alăturate unor morfeme de clădiri (portal, fronton, pasaj, consolă, obelise), descoperă, prin gramatica expusă, elemente de perspectivă psihologică (Francastel), reflecție și multiplicitate a ansamblurilor urbane care au supraviețuit.

Axele perpendiculare (afectate demersurilor operaționale desfășurate în cadrul institutelor invitate), ordonate în spații stradale, legături între noduri, încearcă să redea într-o reprezentare simplificată conflictul dintre vechi și nou ca element dramatic în edificarea orașelor. Expunerea unor piese introduce analogie diferite caracterizări ale subansamblurilor urbane precum silueta acuzind de regulă eterogenitate, zidul mitologic cu obiectele de inițiere risipite într-o pauză a lucrărilor, sau curtea, punct final tocmai prin sensul său existențial, aici, loc de contemplare și agoră, proiecție mentală a unui proces civilizator.

Densitatea materialului expus, reflecție a inter-textualității, a justificat constituirea în plan simbolic formal a unei biblioteci unde simplul gest de a alege o carte presupune căutarea, ezitarea, suspendarea. Cărțile, de fapt piesele expuse, nu se află însă cuminte înșiruite în rafturi, ci își găsesc fiecare, în raport de substanța și înțelesurile proprii, un loc și o poziție anume. Suspendarea la niveluri neas-

teptate, plasarea în paralelipiede aflate în repaus dinamic, îngroparea pe jumătate în pat de nisip sau expunerea în cuburi transparente de sticlă sugerează cînd neliniștea, cînd neodihna sau teluricul, cînd prețiozitatea. Culoarele predominante (albul-roșul-negrul) joacă la rîndul lor un rol aparte în evidențierea frumuseții sau mesajelor teaurizate de piesele expuse.

Adiacențe. În atingerea scopurilor manifestării, organizatorii au recurs nu numai la formule deosebite de expunere spațială; au însoțit expoziția cu două mese rotunde și o seară de filme și diapozitive privind TRADIȚIILE DE CONSTRUCȚIE URBANĂ. Prima masă rotundă a fost dedicată „Situației actuale în cunoașterea, recuperarea, păstrarea și utilizarea patrimoniului construit” numărînd printre participanți pe prof. doc. arh. Grigore Ionescu, dr. arh. Eugenia Greceanu, conf. dr. Răzvan Theodorescu, arh. Nicolae Pruncu. Au fost puse în evidență probleme privind evidența patrimoniului, finanțarea și legislația specifică, practica de reproiectare și restaurare a obiectelor și zonelor, reintegrarea acestora în circuitul cultural și economic actual.

Cea de-a doua masă rotundă, care a beneficiat de participarea prof. dr. arh. Gheorghe Curinschi, prof. dr. Dinu Giurescu, dr. Panait I. Panait și conf. dr. Aurelian Trișcu, a avut drept temă „Formarea și reciclarea profesioniștilor specializați în problemele patrimoniului arhitectural și urbanistic”. În paralel însă au fost dezbătute aspecte legate de sensibilizarea

publicului, lărgirea orizontului de interes ale proiectanților și edililor, contribuția patrimoniului cultural la cunoașterea, înțelegerea și aprecierea istoriei proprii, abordarea pluridisciplinară.

Încheierea manifestărilor a fost marcată de vizionarea unor filme și serii de diapozitive

înfățișând vechi cartiere bucureștene, conflictul vechi-nou în construcția orășenească, arhitectura urbană meșteșugărească și tradiția urbană în artele plastice. Fără a afecta sensibil reținerea edililor și a factorilor de decizie și susținute cu timiditate de presa cotidiană și radioteleviziune, expoziția și mesele rotunde

organizate ca o CÎNTARE A ORAȘELOR ROMÂNIEI s-au bucurat de un real succes în rândul profesioniștilor implicați, a studenților și a publicului avizat.

PETER DERER
MARIUS GĂLINESCU

GRIGORE IONESCU

„ARHITECTURA PE TERITORIUL ROMÂNIEI DE-A LUNGUL VEACURILOR“

Studiarea și înțelegerea creației arhitecturale tradiționale, a celui mediu construit care ne înconjură în orașele în care ne desfășurăm existența, care alcătuiește structura satelor sau care capătă amploare în marile cetăți ale domnitorilor români, înseamnă a cunoaște mai profund istoria în formele ei concrete de manifestare.

Acestui scop i se subordonează recentul volum al profesorului Grigore Ionescu, *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor*, apărut în Editura Academiei, eveniment editorial de remarcabilă semnificație. Amplul studiu pe care profesorul Grigore Ionescu îl oferă atât specialiștilor, cât și celui public interesat și sensibil între cunoașterea și înțelegerea valorilor arhitecturale create de poporul român, constituie un act de cultură necesar civilizației noastre contemporane, deschizător de orizonturi asupra unuia dintre aspectele cele mai pline de sensuri ale istoriei românilor. Civilizația umană creatoare de istorie și-a materializat concepțiile, opțiunile și idealurile estetice în modalități diverse. Dintre acestea arhitectura, de la cele mai modeste locuințe pînă la marile ansambluri monumentale — sintetizând cunoștințele tehnice cu cerințele unui anumit mod de viață și de asemenea o anume înțelegere, diferită de la o epocă la alta, de la un spațiu geografic la altul, a expresivității plastice — are capacitatea de a transmite, poate în modul cel mai direct, mesajul creatorilor.

Profesorul Grigore Ionescu intitulează cu modestie cartea sa drept o „restructurare cu adăugiri necesare“ a volumelor publicate anterior. *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor* reprezintă, incontestabil, mai mult decît atît. Noul volum este de fapt o esențializare și, în același timp, o aducere la zi față de cercetări și descoperiri recente, a preocupărilor de o viață ale autorului astfel încît orice referire la recenta apariție înseamnă o referire la ansamblul creației științifice a profesorului Grigore Ionescu.

Grație îndelungatei activități didactice pe care a desfășurat-o, generații de arhitecți datorează profesorului Grigore Ionescu cunoașterea științifică și înțelegerea afectivă a arhitecturii românești.

După studiile analitice ale lui Gh. Balș și N. Ghika-Budești, istoria arhitecturii îi datorează prima sinteză de riguroasă ținută științifică, prin volumul apărut în 1937 și prefațat de Nicolae Iorga, *Istoria arhitecturii românești din cele mai vechi timpuri pînă la 1900*. Pe o treaptă superioară ca informație și abordare s-a situat tratatul *Istoria arhitecturii în România*, completat cu *Arhitectura în România — perioada anilor 1944—1969*, apărut în Editura Academiei între anii 1963 și 1970, tratat care reprezintă una dintre etapele majore ale evoluției domeniului istoriei arhitecturii.

Structura generală a lucrării ce o recenzăm urmărește principalele etape ale istoriei poporului român, într-o periodizare nuanțată, rezultată din legitățile specifice domeniului arhitecturii.

Concepției diacronice de ansamblu i se suprapune o tratare sincronică, în cadrul fiecărui capitol, menită să evidențieze relațiile constante de intercondiționare stabilite între creația arhitecturală din Țara Românească, Moldova și Transilvania, sursă a unității în diversitate ce caracterizează arhitectura românească.

Volumul debutează cu un capitol deosebit de însemnat dedicat „*premurilor vechi*“ (din neolitic pînă în veacul al VIII-lea e.n.) în care

sînt prezentate vestigiile arhitecturale produse de acele civilizații care s-au constituit ca surse în procesul de geneză a poporului român, atenția autorului concentrîndu-se asupra arhitecturii statului dac și a Daciei romane.

Partea a doua este dedicată arhitecturii populare considerată, așa cum reiese din poziția capitolului în structura volumului precum și din subtitlul dat de autor, ca situată la *originile* creației arhitecturale și, în același timp, ca reper constant al *continuității* formelor. Într-o structură analitică, arhitectura populară este privită din puncte de vedere distincte: cel al materialelor și tehnicilor de construcție, nuanțate regional, al felurilor de programe (de la locuință la gospodărie la construcții de folosință colectivă), al procedeelor de obținere a expresivității. Transpare punctul de vedere al autorului cu privire la perenitatea arhitecturii populare al cărei ritm de înnoire este lent, reluînd continuu procedee și forme tradiționale, într-un aparent conservatorism, precum și unitatea creației constructorilor pe întregul teritoriu al țării, unitate reflectată atît la nivelul formelor, cît și la cel esențial, al opțiunii comune pentru un anumit mod de locuire, pentru anumite structuri spațiale.

De un deosebit interes apare subcapitolul referitor la estetica arhitecturii populare în care autorul, cercetînd modalitățile ce generează expresivitatea unor construcții, constată încadrarea acestora (evident în mod spontan, intuitiv) în sistemele de rapoarte și proporții considerate, începînd din epoca Renașterii, ca reguli pentru obținerea „*frumosului arhitectural*“.

Partea a treia, cea destinată arhitecturii epocii medievale, este precedată de o atentă analiză a materialelor și tehnicilor de construcție folosite de meșterii din țările române: modul de punere în operă, tipurile de paramente, punctele de sprijin, sistemele de boltire caracteristice. Este o abordare care ilustrează poziția autorului față de domeniul atît de puțin studiat al tehnicilor de execuție, domeniu cu implicații majore asupra rezolvărilor spațiale și plastice. Grupate în capitolul introductiv al secțiunii ce se referă la întreaga epocă medievală, problemele tehnice sînt privite atît din punctul de vedere al perenității lor de principiu, cît și din cel al evoluției nuanțate în timp, facilitînd astfel înțelegerea etapelor de dezvoltare a arhitecturii.

Aceste etape sînt cuprinse de autor în dialectica dezvoltării istorice, așa cum sintetizează, de altfel, și subtitlurile: „*Faza începuturilor*“, „*Cristalizarea*“, „*Înflorirea*“, „*Școlile locale*“, „*Tradiție și inovație*“, „*Barocul și unificarea formelor pămîntene*“. Sînt evidențiate procesul de geneză al arhitecturii medievale, asimilarea experiențelor din zone culturale învecinate, sinteza acestora în structuri stilistice specifice, particularizarea creației arhitecturale în cele trei provincii istorice și raporturile de intercondiționare care au stat la baza constituirii unei arhitecturi unitare.

Epocii moderne îi este rezervată partea a patra din lucrare. Autorul surprinde desfășurarea procesului de „*ruptură cu tradiția*“, survenit treptat, prin asimilarea, într-o primă fază, a stilurilor europene, clasicismul și romantismul în varianta neogotică, active inițial la nivelul formelor apoi și la cel al structurilor și al compozițiilor spațiale. Extinderea eclecticismului european al sfîrșitului de secol în arhitectura construcțiilor monumentale solicitată este apreciată ca un fenomen generat de comanda socială a României moderne, indepen-

dente. În opoziție cu această tendință oficială, autorul prezintă reacția stilului național românesc, al cărei promotor a fost Ion Mincu. Analiza creației lui Ion Mincu și a elevilor săi este întreprinsă în spirit critic, autorul subliniind atît incontestabila însemnătate a noii orientări în deschiderea către căutarea identității în arhitectură cît și limitele inerente ale curentului.

Epoca contemporană este divizată în două secțiuni. Prima, care se referă la perioada 1918—1944, urmărește ideea existenței a două orientări în arhitectura românească: cea a căutărilor pe linia definirii specificului național și cea a experimentelor moderne. A doua secțiune, cu subtitlul „*Socialism: utilitate, cantitate, calitate (1945—1980)*“, integrează creația ultimelor decenii în evoluția generală a arhitecturii românești ca o firească continuare a tradițiilor în contextul unei noi comenzi sociale. Sînt integrate în acest capitol realizările ultimilor ani, supuse unui proces selectiv al valorilor, împlinind imaginea arhitecturii românești cu cele mai recente creații.

*
* *

Ceea ce definește recentul volum publicat de profesorul Grigore Ionescu (trăsătură, de altfel, prezentă și în cele anterioare) este faptul că ne aflăm în fața unei istorii a arhitecturii elaborate de un arhitect care a construit mult și nu a construit într-un stil istoric revolut, ci s-a inserat în tendințele avansate ale epocii respective. Este firesc, în consecință, ca în abordarea istoriei arhitecturii să fie prezentă permanent viziunea arhitectului constructor, cunosător al meșteșugului, capabil de a înțelege structura intimă a monumentelor. Este vădită această poziție în atenția acordată materialelor și tehnicilor de construcție, a sistemelor de acoperire a spațiilor, a evoluției acestor sisteme în timp. Fără a reduce creația arhitecturală la aspectul tehnic, autorul sesizează rolul determinant pe care îl dețin procedeele de construcție la configurarea spațiilor ca o reflectare a nivelului tehnic al fiecărei epoci. O astfel de viziune permite evitarea erorii frecvente de a aprecia exclusiv formele planului unei construcții, plan care este numai proiecția geometrică a unei structuri spațiale complexe. Înțelegerea acestei structuri spațiale stă la baza tipologiilor pe care autorul le propune pentru anumite epoci cum ar fi, pentru a da numai unele exemple, cea a lui Ștefan cel Mare sau Matei Basarab.

În egală măsură, urmărind obținerea unei imagini complexe, dialectice, a fenomenului arhitectural, sînt abordate și celelalte componente ale arhitecturii: funcțiunile concretizate în programe, ca reflectare a unui anumit mod de viață particularizat sau plastica arhitecturală și decorativă, expresie a idealului estetic.

Capacitatea de sinteză dublată de o amplă informare, riguroasă științifică, unitatea de concepție și metodologie în abordarea întregii evoluții a arhitecturii, expresivitatea și claritatea stilului, toate fac ca noua lucrare a profesorului Grigore Ionescu să se situeze printre acele studii fundamentale din domeniul istoriei arhitecturii, întregind istoria civilizației românești cu o imagine asupra uneia dintre cele mai însemnate dintre manifestările sale. Sintetizînd experiența îndelungată a autorului, îmbogățită cu noi informații și puncte de vedere, *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor* este o lucrare de referință și cadru pentru noi studii și sinteze.

Dr. arh. SANDA VOICULESCU